

\

Президенту України
пану Володимирі Зеленському

Прем'єр-міністру України
пану Денису Шмигалю

Міністру енергетики України
пану Герману Галущенко

копія: **Голові Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг**
пану Костянтину Ущাপовському

11.08.2022

Щодо загрози банкрутства найбільш прозорого та інвестиційно привабливого сектора ВДЕ в енергетичній галузі України

Шановний Володимире Олександровичу!

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Шановний Германе Валерійовичу!

Українська вітроенергетична асоціація (УВЕА), Українська асоціація відновлюваної енергетики (УАВЕ), Європейсько-українське енергетичне агентство (ЄУЕА), Асоціація сонячної енергетики України (АСЕУ), які об'єднують понад 90% ринку відновлюваної електроенергетики України, висловлюють Вам свою глибоку повагу і подяку за ті можливі та неможливі зусилля, які Ви докладаєте для збереження України. У цей важкий та вкрай відповідальний час для всіх секторів економіки, дозвольте звернутись до Вас з низкою проблемних питань, через які національний сектор відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) знаходиться на межі виживання і вирішення яких потребує Вашого сприяння.

Загальна потужність всіх об'єктів «зеленої» енергетики на початок 2022 року сягнула 9,6 ГВт, у т.ч. промислові СЕС – 6,4 ГВт, ВЕС – 1,7 ГВт. Більшість промислових ВДЕ електростанцій, а саме близько 60% СЕС та понад 85% ВЕС, зосереджені у південних та південно-східних областях України, де наразі відбуваються активні бойові дії, через що, близько 75% (1,3 ГВт) ВЕС та близько 15% (1 ГВт) СЕС знищено, пошкоджено або знаходяться під окупацією. В цій ситуації виробники ВДЕ залишилися сам на сам із наслідками повномасштабної війни, не розраховуючи на підтримку держави.

Відтак, у 2022 році в енергетичну систему України буде поставлено лише 7,6 млрд кВт•год замість 13,6 млрд кВт•год «зеленої» електроенергії, тобто падіння виробництва електроенергії з ВДЕ складе близько 45%.

Щодо розрахунків з сектором ВДЕ

Починаючи з березня 2022 року, Міністерство енергетики України своїм Наказом №140 від 28.03.2022 року **штучно обмежило рівень розрахунків з виробниками ВДЕ**. Зокрема, до початку липня 2022 року рівень розрахунків з виробниками, які виробляють електроенергію із сонячного випромінювання, був скорочений до 15%, а з виробниками, які виробляють електроенергію з енергії вітру - до 16%. Решту коштів від проданої електроенергії виробників з ВДЕ ДП «Гарантований покупець» спрямовував на розрахунки з ДП «НАЕК «Енергоатом» та НЕК «Укренерго».

У зв'язку з цим, **галузь опинилася на межі дефолту**, але з порозумінням поставилася до рішення Міністерства енергетики України, оскільки вважала його тимчасовим і необхідним для сталого функціонування сектору енергетики в перші місяці війни.

Наступним своїм Наказом №206 від 15.06.2022 року, який набув чинності 5 липня 2022 року, Міністерство енергетики України залишило вкрай низький рівень оплати виробникам з ВДЕ, а саме 18%, але, з іншого боку, зобов'язало ДП «Гарантований покупець» спрямовувати всі кошти на розрахунки виключно з «зеленою» генерацією. Станом на 1 серпня 2022 року, рівень розрахунків з сектором ВДЕ з березня 2022 року не перевищував 30%, при можливих 50–60%.

З початку березня 2022 року НЕК «Укренерго» не здійснила жодного платежу за послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з ВДЕ на адресу ДП «Гарантований покупець». При цьому, оцінка спроможності НЕК «Укренерго» здійснювати розрахунки з ВДЕ становить близько 16-18 млрд грн, у т.ч. 8-10 млрд грн – за рахунок надходжень за передачу електричної енергії та 6-8 млрд грн – з додаткових джерел (кредити міжнародних фінансових організацій, зокрема, ЄБРР, ЄІБ, як це було зроблено для розрахунків за допоміжні послуги, кошти від розподілу міждержавного перетину тощо). **Це дозволило би розрахуватися з ВДЕ майже на 100% за результатами 2022 року.**

Крім того, НЕК «Укренерго» лише з червня 2022 року розпочало розраховуватися з виробниками з ВДЕ за обмеження потужності у поточному році, проте рівень розрахунків становить всього 21%, тобто на рівні зобов'язань виробників з ВДЕ зі сплати податку на додану вартість та податку на прибуток. Разом з тим, обмеження виробників ВДЕ застосовуються досить часто, подекуди на щоденній основі

Окрім незаконних наказів Міністерства енергетики України, існує і інший комплекс дискримінаційних та незаконних рішень, які фактично штучно доводять галузь ВДЕ до банкрутства:

- 1) НКРЕКП своїм рішенням **про зупинення у 2022 році коригування «зеленого» тарифу відповідно до змін курсу євро** порушила статтю 9-1 ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», яка зобов'язує Регулятора здійснювати щоквартально коригування тарифів за середнім офіційним валютним курсом НБУ. Так, станом на кінець 2021 р. «зелений» тариф рахувався по курсу 30,77 грн/євро, а станом на 10 серпня 2022 р. курс євро вже становив 37,38 грн/євро. Це означає, що сектор ВДЕ після суттєвої девальвації гривні недоотримає близько 21% коштів, за рахунок яких мали б повертатись валютні кредити.
- 2) НКРЕКП, як регулятор, створила такі умови, при яких «зелений» тариф фактично зменшено **за рахунок безпрецедентних штрафів за небаланси, які в деякі місяці 2022 року сягали 50% від вартості відпущеної електроенергії** та значно перевищують вартість небалансів, створених саме виробниками з ВДЕ. Значною мірою причиною таких штрафів є дії інших учасників ринку, на які виробники з ВДЕ не мають жодних важелів впливу, зокрема, те, що ДП «Гарантований покупець» не реалізовує весь обсяг електроенергії на організованих сегментах ринку та за двосторонніми договорами, а також **суттєві обсяги обмежень ВДЕ з боку НЕК «Укренерго»**, які, відповідно до діючого законодавства, не повинні жодним чином впливати на розмір небалансів виробників з ВДЕ.

Таким чином, створено умови, за яких національний сектор ВДЕ не має шансів на виживання, оскільки не отримує кошти на розрахунки з кредиторами та повне фінансування своєї операційної діяльності, тому ми наполягаємо на негайному перегляді зазначених дискримінаційних рішень.

Щодо «зеленого» тарифу

Додатково до кризи неплатежів в секторі ВДЕ, необхідності відновлювати зруйновані та пошкоджені об'єкти відновлюваної енергетики, та прямої загрози банкрутства, з березня 2022 року державні органи влади неодноразово починали обговорення питання скасування «зеленого» тарифу під приводом війни та дефіциту коштів на ринку електричної енергії. Згідно публічно озвученої інформації, такі перемовини йдуть вже навіть на високому рівні із Енергетичним Співтовариством, зокрема, з боку НКРЕКП.

Варто наголосити, що в умовах конкурентного енергетичного ринку, який публічно декларується на рівні державної влади, сьогоdnішній рівень «зеленого» тарифу, зафіксований до 2030 року (88 євро за МВт•год для ВЕС та 110 євро за МВт•год для СЕС), є дуже конкурентною альтернативою у порівнянні із цінами на електроенергію в ЄС. Для порівняння, середня вартість електроенергії в ЄС у липні 2022 року становить: 320 євро за МВт•годину – Німеччина, 370 євро за МВт•год – Угорщина, 400 євро за МВт•год – Франція, 310 євро за МВт•год – Нідерланди.

Враховуючи зниження генерації ВДЕ після тимчасової окупації деяких територій України, загальний обсяг підтримки «зеленої» генерації за рахунок спеціальних обов'язків (PSO) на ринку електричної енергії, за попередніми оцінками може скласти близько 23 млрд. грн. Але потрібно врахувати, що ціна на електроенергію в Україні складає 70 євро за МВт•год виключно внаслідок адміністративного регулювання, адже ринкова ціна електроенергії в сусідніх країнах Європи наразі майже в 4-5 разів вища. Тобто, сума підтримки ВДЕ є штучним розрахунком, який не відповідає реальному рівню підтримки галузі за механізмом PSO. Реальна підтримка сектору ВДЕ за умови конкурентного середовища, як свідчить приклад європейських країн, могла б бути мінімальною.

Якщо буде ухвалено рішення про скасування умов договорів щодо «зеленого» тарифу для виробників ВДЕ та припинення виплат, навіть тимчасово, Україна може втратити близько 8 ГВт потужностей електростанцій з ВДЕ через банкрутство галузі, що однозначно призведе до погіршення енергетичної безпеки України та **втрати власної енергонезалежності, а також стане наріжним каменем подальшої співпраці з міжнародними донорами України в процесі відбудови нашої країни.** Також це, в свою чергу, призведе до скорочення обсягу електроенергії, доступної для вкрай необхідного для всієї енергосистеми експорту, який лише за липень 2022 року забезпечив близько 1 млрд. грн. прибутку для державного оператора Укренерго, а також для забезпечення потреб населення та промисловості. Також ми пропонуємо підтримати позицію виробників ВДЕ щодо залучення до торгівлі електроенергією з європейськими країнами ДП «Гарантований покупець».

З початком комерційного експорту електроенергії до Європи та поступовим збільшенням обсягів генерації, Україна може забезпечити 100% розрахунків з виробниками з ВДЕ. **Отже, ми вважаємо, що проблема неповної оплати «зеленого» тарифу має штучне походження, а тому має бути невідкладно вирішена.**

Щодо інвестицій в розвиток галузі

На Ukraine Recovery Conference 2022 в Лугано, Україна перед усім світом задекларувала свої наміри розвивати ВДЕ. Зокрема Урядом України поставлена ціль побудувати нові 5-10 ГВт електростанцій, що працюють з використанням енергії вітру та сонця, та додаткові 30+ ГВт ВДЕ електростанцій, що будуть використані для виробництва відновлюваного водню.

Тільки за останні 10 років провідні міжнародні та українські ВДЕ інвестори принесли в Україну близько 12 мільярдів доларів США прямих іноземних інвестицій в економіку України. Найбільшими міжнародними інвесторами та кредиторами є ЄБПП, US International Development

Finance Corporation, BayernLB, Black Sea Trade & Development Bank, Kingdom of Netherlands Ministry of Finance, Investment Fund for Developing Countries, NEFCO, Landesbank Berlin, Bayerische Landesbank, KfW IPEX-Bank, ODDO BHF, VR Capital та інші, в той час, як серед національних інституцій, які фінансують сектор ВДЕ, варто відзначити АБ «Укргазбанк», АТ «Ощадбанк» та АТ «Укрексімбанк».

Маючи значний потенціал відновлюваних джерел енергії, експорт української «зеленої» електроенергії в країни ЄС може не лише принести значні прибутки економіці держави, але й скорити використання значної частини російських енергоносіїв в Європі. Проте, вищеперераховані окремі ініціативи державних органів влади, суперечать положенням європейському плану REPowerEU та Плану відновлення України й унеможливають повноцінне здійснення енергетичного переходу до відновлюваних джерел енергії.

Більше того, подібні рішення на рівні держави ставлять під загрозу відновлення України, підривають довіру інвесторів і безсумнівно погіршують інвестиційний клімат України, в яку Ви, пане Президенте, неодноразово закликали інвестувати як до, так і під час війни.

Галузь відновлюваної енергетики України є невід'ємною складовою української енергетичної незалежності та безпеки. Стабільність її функціонування безпосередньо впливає і на проходження надскладного ОЗП 2022-2023 рр., отримання доходів від експорту електроенергії та на подальший післявоєнний період відновлення економіки та відбудови енергетики нашої держави.

Враховуючи вищевикладене, від імені всього сектору ВДЕ, з метою недопущення банкрутства підприємств, закликаємо Вас забезпечити незмінність законодавчо наданих гарантій для інвесторів в ВДЕ, рекомендувати державним органам утриматись від будь-яких ретроспективних змін до діючого законодавства, а також сприяти усуненню наведених вище штучних перепон для діяльності та розрахунків із виробниками ВДЕ.

Наголошуємо, що сектор ВДЕ не потребує додаткової фінансової підтримки чи субвенцій з боку держави, а прагне отримувати ті кошти за поставлену електроенергію, які передбачені чинними договорами та діючим законодавством України.

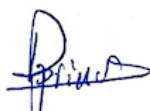
Заздалегідь висловлюємо свою подяку за приділений Вами час даній проблемі та залишаємось відкритими до діалогу у будь-який час.

Слава Україні! Героям Слава!

**Конеченков А.Є.,
Голова Правління УВЕА**

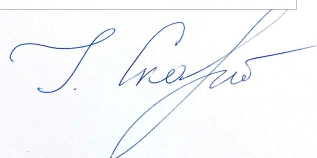
**Прінус Д.І.,
в.о. Директор ЄУЕА**

**Козакевич О.Ю.,
Голова УАВЕ**

**Сказко І.С.,
Директор з розвитку АСЕУ**

Контактні дані асоціацій:

Громадська спілка «Українська вітроенергетична асоціація» (УВЕА):

Бізнес-центр «Лаврський»:
вул. Лаврська, 20, оф.316, м. Київ, 01601 Україна
Тел.: +38 050 2232996
e-mail: info@uwea.com.ua,
www.uwea.com.ua

Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство» (ЄУЕА):

Адреса: вул. Дорогожицька 3, UNIT City, корпус В9, каб. 5, м. Київ, Україна, 04112
Тел.: +38 095 607 78 57
e-mail: office@euea-energyagency.org
www.euea-energyagency.org

Асоціація «Українська асоціація відновлюваної енергетики» (УАВЕ)

Адреса: 04070, м. Київ, вул. Волоська 31а, офіс 4
Тел. +380673644667
e-mail: info@uare.com.ua
www.uare.com.ua

Громадська спілка «Асоціація сонячної енергетики України» (АСЕУ):

Адреса: 03110, м. Київ, вул. Олександра Пирогівського, 19/4, 5 пов.
Тел. +38 098 680 0780
e-mail: office@aseu.org.ua
www.aseu.org.ua